

Besplatan
magazin

www.superinfo.ba

Superinfo eco

29.09.2020. / broj 211

ODRŽANA 5. MEĐUNARODNA STUDENTSKA KONFERENCIJA SKEI 2020

U organizaciji Univerza v Novem Mestu i uz partnerstvo Sveučilišta / Univerziteta "VITEZ", Veleučilišta "Lavoslav Ružička" Vukovar, MBS – Visoke škole modernog biznisa Beograd i BLC – Banja Luka, uspješno je održana 5. naučno-stručna online Studentska konferencija SKEI 2020.

Na početku konferencije pozdravne riječi je uputila i u ime Sveučilišta / Univerziteta "VITEZ" učesnicima se obratila prof. dr. Jamila Jaganjac, dekanesa Fakulteta poslovne ekonomije, podcrtavši još jednom jedinstveni program konferencije koja ima za cilj omogućiti transfer znanja i poslovni networking za učesnike: studente, profesore, privredu, ustanove i ostale zainteresirane.

Ovom prilikom prof. dr. Jaganjac uputila je riječi zahvalnosti organizatoru, Univerza V Novem Mestu, na uspješnoj organizaciji ovogodišnje online SKEI 2020, te učesnicima poželjela uspješan rad.

Zajedno s mentorima, profesorima na našoj visokoobrazovnoj ustanovi, učešće na konferenciji SKEI 2020 uzelo je 14 studenata sa sva četiri fakulteta Sveučilišta / Univerziteta "VITEZ".

Tematske oblasti ovogodišnje konferencije, koja je održana u 5 sesija, bile su: Ekonomija i globalizacija, Marketing, Preduzetništvo, Finansije i računovodstvo, Poslovna informatika i računarske nukve, Poslovno pravo, Menadžment u obrazovanju, Menadžment u zdravstvenoj zaštiti, Menadžment u sportu i turizmu i Informacione tehnologije, a po završetku izlaganja učesnika prezentirani su zaključci.

Međunarodne, studentske konferencije SKEI svake godine bilježe sve veći broj učesnika, a naredna SKEI 2021 održat će se u Beogradu, u organizaciji MBS – Visoke škole modernog biznisa.

SREDNJA BOSNA NIZOM BESPLATNIH USLUGA I AKTIVNOSTI OBILJEŽAVA SVJETSKI DAN TURIZMA

Povodom obilježavanja svjetskog dana turizma, 27.09. koji se ove godine obilježava diljem svijeta pod geslom „Tourism&Rural Development/Turizam i ruralni razvoj“, na području srednje Bosne planirana je realizacija brojnih turističkih aktivnosti.

Ove godine, s jedinstvenim ciljem, u koordinaciji Turističke zajednice SBK/KSB u organizaciji obilježavanja ovog značajnog turističkog datuma su udruženi i Općina Travnik, JU „Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca“, Zavičajni muzej Travnik, JU Muzej II zasjedanja AVNOJ-a, Franjevački muzej Jajce, PD „Paklarske stijene“, PD „Vlašić“, Turistička agencija Santours, te hotel Blanca Resort & Spa i hotel Sunce Vlašić.

Posjetitelji će imati priliku u nastupajućem vikendu uživati u brojnim besplatnim sadržajima i ponudama, kao i u velikim popustima zanimljivih ponuda i to na najatraktivnijim srednjobosanskim turističkim destinacijama.

-Cilj nam je povodom ovog događaja ukazati na turističke potencijale srednje Bosne kao destinacije aktivnog odmora te osigurati posjetiteljima brojne pogodnosti za taj dan. Ove godine planirali smo obilježiti Svjetski dan turizma sa većim brojem aktivnosti na području svih svim općina, međutim zbog epidemiološke situacije, programe smo pripremili sa onim organizacijama i poduzećima koji su to na najlakši i najučinkovitiji način mogli realizirati, kazao je Miroslav Matošević, direktor Turističke zajednice SBK/KSB.

Vlašić: 25.09. – 29.09.2020

Za vikend na Vlašiću se otvara suvremeno klizalište na ledu kao dodatna turistička ponuda. Poduzeće Winter d.o.o. nastavlja sa ulaganjima u turističke sadržaje te će od subote (26.09.2020. godine) na ovoj omiljenoj bh. turističkoj destinaciji biti i svečano otvaranje Glice eko – klizališta, ekološkog rješenja koje omogućava klizanje u svim vremenskim uslovima, ali bez potrošnje vode, energije i CO₂ emisija.

-Naša misija poboljšanja turističke ponude Vlašića nikada ne smije i neće biti ostvarena nauštrb prirode Vlašića. Tome u prilog govori i činjenica da smo se umjesto gradnje klasičnog klizališta odlučili za Glice eko-klizalište. Unikatno švicarsko rješenje omogućit će klizanje tokom cijele godine, a pristup klizalištu je u subotu i nedjelju besplatan. Dugoročni cilj nam je i unapređenje naše sportske ponude u domeni sportova čija je osnova kretanje po ledu, rekao je Saša Naprta, event manager turističke agencije Wintervision.

Također, menadžment ovog poduzeća je naglasio da će povodom svjetskog dana turizma Svim posjetiteljima osigurati 50% popusta za dva i 30% popusta za jedno noćenje u Hotelu Blanca Resort & Spa i Hotelu Sunce Vlašić. Trodnevnom serijom aktivnosti promovirati će se postojeće, ali i predstavljati i novi sadržaji na Vlašiću: Pored ove ponude, za vrijeme trodnevnog obilježavanja Svjetskog dana turizma na Vlašiću, bit će održano i druženje uz logorsku vatrnu, hiking ture i degustacija bh. specijaliteta, filmske projekcije i sportsko-društvene igre za djecu i odrasle. Ljubitelji paintballa će imati priliku okušati se u ovom sportu po akcijskim cijenama.

U okviru obilježavanja Svjetskog dana turizma, Turistička zajednica SBK/KSB i planinarska društva „Paklarske stijene“ i „Vlašić“, 26.09. 2020. godine započinju sa aktivnostima obilježavanja planinarskih staza i puteva s ciljem razvoja i unapređenja planinarske ponude na planini Vlašić. 26.09.2020. povodom obilježavanja Svjetskog dana turizma planinarskom signalizacijom markirat će se jedna od najaktivnijih planinarskih staza koja spaja planinarske domove „Erik Brandis“ i „Jusuf Pečenković“, dok će nastavak postavljanja planinarske signalizacije za još 30 planinarskih staza biti nastavljen tijekom ovog i narednog mjeseca.

Za 27.09.2020. godine u organizaciji PD „Paklarske stijene“ organizirana je i planinarska tura „Miholjsko ljeto“ na relaciji: Ovčarevo – Brajkovica – Devečani – PD „Erik Brandis“ na Galici.

Jajce, 27.09.2020. godine

U Kraljevskom gradu besplatan ulaz do turističkih atrakcija i 50 % popusta na zipline iznad vodopada.

Aktivnosti obilježavanja svjetskog dana turizma u Srednjoj Bosni svoje učeće uzela je i JU „Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca“ JU „Muzej II zasjedanja AVNOJ-a“ te Franjevački muzej Jajce koji će u nedjelju, 27.09.2020. godine osigurati besplatan ulaz za sve turističke atrakcije u gradu kojima upravljaju (Vodopad u Jajcu, Tvrđava Jajce, Katakombe, Hram boga Mitrasa, Zavičajni muzej Jajce, Muzej AVNOJ-a, Franjevački muzej Jajce).

Također, istim povodom JU „Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca“ osigurala je i 50 % popusta za korištenje nove turističke atrakcije zipline iznad vodopada u Jajcu.

Travnik, 26.,27. i 28.09. 2020. godine

U Travniku u periodu od 26. – 28. 09. 2020. godine Zavičajni muzej Travnik organizirao je Dane otvorenih vrata u Zavičajnom muzeju Travnik gdje je u periodu 26.-27.09.2020. godine od 10:00 do 14:00 za sve posjetitelje osiguran besplatan ulaz dok je u ponedjeljak 28.09.2020.godine osiguran besplatan ulaz u periodu od 09:00 do 16:00 sati.

Vlašić, 29.09.2020. godine

Povodom Svjetskog dana turizma u utorak, 29.09.2020.godine u hotelu Sunce na Vlašiću (Babanovac) sa početkom u 11:00 sati će biti održan okrugli stol na temu „Vlašić – siguran turizam – zimska sezona 2020/2021“ u organizaciji Općine Travnik i Turističke zajednice SBK/KSB, te uz podršku vlašičkih hotelijera.

Uzimajući u obzir utjecaj Covid 19 na turističku industriju na globalnom nivou, a s tim i u Bosni i Hercegovini, Svjetski dan turizma na području općine Travnik posvetiti će se navedenoj tematiki. Cilj okruglog stola je priprema zimske turističke sezone na Vlašiću u novonastalim okolnostima pod utjecajem Covid-19.

Okrugli stol je namijenjen nadležnim institucijama na kantonalm i lokalnom nivou iz resora gospodarstva i zdravstva, te ugostiteljsko-turističkim djelatnicima na Vlašiću.

JZU ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZDK: ZA ZARAŽENE PACIJENTE NAKON BOLNIČKOG LIJEĆENJA FORMIRAN POSEBAN PATRONAŽNI TIM

“Od ukupno oko 420 pacijenata JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, njih troje se zarazilo u vrijeme pandemije virusom Covid-19”, rekao je direktor, Amir Čustović.

Obzirom da su svi pacijenti ustanove rizična skupina, Zavod je rad prilagodio nastaloj situaciji, te je za zaražene pacijente nakon bolničkog liječenja formiran poseban patronažni tim koji je dalji tretman obavljao dolaskom na kućnu adresu oboljelog. Kako kaže direktor Čustović, model rada posjeta pacijentima u mjestu boravka nije novina za ovu ustanovu, a na ovaj način trenutno liječe još četiri pacijenta sa drugim dijagnozama.

“Pacijenti Zavoda za bolesti ovisnosti rizična su skupina. Usljed njihovog stanja organizma podložni su slabljenju imuniteta”, ističe direktor ove ustanove. ‘Po definiciji ovisnost je hronična bolest koja je uvijek popraćena drugim patologijama, kao što su, između ostalih, bolesti jetre, bubrega ili pluća koja su upravo organ na kojem virus Covid-19 prouzrokuje razvoj zaraze. Znajući da su naši pacijenti podložniji obolijevanju usljed svoje ovisnosti i kompletног stanja organizma mi smo i prije formiranja Kriznog štaba organizovali, pored redovnog i patronažni rad osoblja, kako bi adekvatno odgovorili novonastaloj zdravstvenoj situaciji, odnosno pandemiji virusom Covid-19. Organizovana je prvo edukacija kadra, a zatim formiranje Tima za krizne situacije, te utvrđivanje strategije prema kojoj bi trebalo reagovati ukoliko dođe do pogoršanja situacije. Formiranjem kantonalnih i Federalnog Kriznog štaba uslijedilo je praćenje svih njihovih uputa i propisa.’”

Zbog zdravstvene sigurnosti svih, broj pacijenata na dnevnom nivou smanjen je sa prijašnjih 40-tak na njih 20 do 25, a za upite i pomoć pacijentima sve ovo vrijeme na raspolaganju je i broj telefona ustanove.

GRAD ZENICA REALIZACIJOM SPORAZUMA O VANSUDSKOJ NAGODNI OSTVARIO UŠTEDE OD 300.000 KM

Početkom prošlog mjeseca Grad Zenica u potpunosti je realizovao sporazume o vansudskoj nagodbi zaključene između Gradskog pravobranilaštva Grada Zenica i povjerilaca Grada.

Gradsko pravobranilaštvo Grada Zenica u ime Grada zaključilo je sporazume sa 95 povjerilaca Grada po Javnom pozivu gradonačelnika Zenice povjeriocima Grada za zaključivanje vansudskih nagodbi, objavljenom krajem februara 2019. godine.

Uslov za postizanje sporazuma bio je da se povjerioci odreknu zakonske zatezne kamate na iznos glavnice.

Također, povjerioci su mogli da se odreknu i dijela glavnice i troškova postupka, što je garantovalo prioritetniju naplatu potraživanja, nego što je to slučaj sa povjeriocima koji su se odrekli samo zakonske kamate.

U 2019. godini isplaćeno je 57 potpisnika sporazuma, za što su iz Budžeta Grada Zenica izdvojena sredstva u iznosu od 370.135,36 KM.

Grad Zenica je i u ovoj godini nastavio s realizacijom sporazuma.

Služba za finansije Grada Zenica je krajem juna ove godine izvršila isplatu za još 33 potpisnika sporazuma, a na osnovu Zaključka o odobravanju sredstava u ukupnom iznosu od 97.198,55 KM, za isplatu sporazumnih izvršenja pravosnažnih sudskih rješenja, koji je potpisao gradonačelnik Zenice Fuad Kasumović.

U augustu 2020. godine uplaćena su sredstva za preostalih pet potpisnika sporazuma u ukupnom iznosu od 18.583,53 KM.

Analizom finansijskih pokazatelja ostvarenih realizacijom sporazuma o vansudskoj nagodbi zaključenih između Gradskog pravobranilaštva Grada Zenica i povjerilaca Grada došlo se do zaključka da je Grad Zenica na ovaj način ostvario uštede od oko 300.000,00 KM u posljednje tri godine.

Javni poziv povjeriocima Grada za zaključivanje vansudskih nagodbi raspisan je na inicijativu gradonačelnika Zenice Fuada Kasumovića.

“Realizacijom zaključenih sporazuma sa povjeriocima Grada postignuti su dvostruki efekti. Povjeriocima je skraćeno vrijeme naplate njihovog potraživanja, a u budžetu su ostvarene značajne uštede. Zbog dugog perioda naplate potraživanja zakonske zatezne kamate su u nekim slučajevima prelazile iznose glavnog duga. Budžetska sredstva su sredstva svih naših građana. Prema tom novcu se odnosimo domaćinski i racionalno”, istakao je gradonačelnik Fuad Kasumović.

ČLANICE “RADIONICE ZA IZRADU NARODNIH NOŠNJI” U KUD “GRADINA - GRADIŠĆE” UGOSTILE GRADONAČELNIKA KASUMOVIĆA

Petnaest članica sekcije “Radionica za izradu narodnih nošnji” u Kulturno-umjetničkom društву “Gradina-Gradišće”, danas su ugostile gradonačelnika Zenice, Fuada Kasumovića. Pažnju su privukle svojim predanim radom i izradom tradicionalnih narodnih nošnji, koje su svojom autentičnošću već izuzetno cijenjene među onima koji nastoje očuvati bosanskohercegovačku baštinu.

„Prije godinu dana mještanke MZ Smajići sašile su posteljine za zeničke planinarske domove što je potpomognuto donacijom Grada Zenica. Ovo je još jedan primjer da se željom, voljom i dobrom organizacijom mogu postići zapaženi rezultati i obaviti dobar posao. Grad Zenica prepoznaće takav rad i nastoji pomoći. Dolazak u Društveni dom MZ „Gradšće“ iskoristit će se za razgovor na koji način pomoći njihov rad. Narodne nošnje koje su djelo vrijednih ruku aktivistica ove sekcije dobro će doći svim zeničkim kulturno-umjetničkim društvima, a dogovorena saradnja mogućnost je da sredstva koja su usmjerena za te namjene društvima budu uručena ovoj sekciji koja će šiti nošnje za potrebe svih. Izuzetnim uzorcima pokazale su da će ispuniti očekivanja, te će im Gradska uprava doznačiti potrebnu finansijsku potporu, pomoći da dalje djeluju i napreduju”, rekao je gradonačelnik Fuad Kasumović.

“Radionica za izradu narodnih nošnji” sekcija je koju čini petnaest aktivistica. Nastoje biti društveno korisne i u svoje slobodno vrijeme bavimo se šivanjem narodnih nošnji. Nastojimo očuvati tradiciju, uz druženje razmjenjujemo ideje do konačnih rezultata, a vodeći se izvornim izgledom narodnih nošnji. Naš trud nije ostao nezapažen, nadamo se da ćemo sredstvima doznačenim od Gradske uprave napredovati i da će nošnje krasiti manifestacije u kojima će učestvovati zenička kulturno-umjetnička društva. Imamo volju i želju da doprinesemo lokalnoj zajednici, a sada i pomoći Grada Zenica“, rekla je Envera Talić, članica UO KUD „Gradina-Gradišće“.

LOKALNI AKCIONI PLAN U OBLASTI INVALIDNOSTI

Rukovodstvo Koalicije organizacija osoba sa invaliditetom Zeničko-dobojskog kantona, priredilo je u Zenici sastanak svih članica, saveza i udruženja na kojem je predstavljena Informacija o usvojenom Lokalnom akcionom planu u oblasti invalidnosti. Predsjednik Koalicije, Harun Aliefendić podsjeća da je ZDK drugi kanton u Federaciji BiH koji je usvojio ovaj dokument, proizašao iz Strategije o unapređenju prava osoba sa invaliditetom.

“Ovo je rezultat dugogodišnjih aktivnosti i korak je naprijed i za same osobe sa invaliditetom ali i institucije jer daje pravac šta se treba uraditi u narednom periodu provedbe ovog Plana”, naglasio je Aliefendić.

Tehnički sekretar Koalicije, Amela Talić ukazuje da je vrlo važno imati Plan, ali je još važnije imati servis i alat kako da se on ostvari i da bude od koristi.

Talić ističe da joj posao administratora u Servis centru Udruženja “Dlan” u Zenici puno znači, kao i svakom mladom čovjeku.

“S obzirom da sam ja osoba sa invaliditetom onda je to kod mene još intenzivnije, jer imam osjećaj da sam korisna, da doprinosim zajednici u kojoj živim”, kaže Talić.

Sastanak je realizovan uz poštivanje higijensko-epidemioloških mjera u svrhu spriječavanje širenja koronavirusa.

NOVI PROJEKT ZENIČKE RAZVOJE AGENCIJE ZEDA - “iNovaNet”

“iNovaNet”, odnosno ‘Inovativna tehnologija za snažnije kompanije i unapređeno poslovno okruženje’, novi je projekt Zeničke razvojne agencije ZEDA, te će započeti 15. septembra ove godine, a temelji se na principima prenosa znanja i iskustava partnera u inovativnim tehnologijama i unapređenju infrastrukture, koja bi odgovorila razvojnim potrebama privrede i industrije”, navodi Aida Pašalić Uzunović, projekt menadžerica u Agenciji ZEDA.

Partneri u ovom poslu su dva razvojna centra iz Hrvatske i Crne Gore, te Grad Gradiška iz BiH, a projekt finansira Evropska unija.

Ukupan budžet projekta je više od 1 milion i 320.000 eura i radi se zapravo o najvećem projektu Agencije ZEDA u njenom dosadašnjem radu. Pri tome Evropska unija finansira 85% ukupnih sredstava, dok ostatak od 15% obezbjeđuje Agencija ZEDA sa svojim partnerima, dok je Grad Zenica dao značajnu podršku projektu.

“Cilj projekta je unapređenje poslovnog okruženja kroz stvaranje novih povoljnih i inovativnih mehanizama podrške malim i srednjim preduzećima, te poboljšanje rada svih uključenih organizacija i institucija kroz jačanje sposobnosti osoblja, usvajanje novih znanja i vještina te stvaranje mreže edukativnih centara”, ističe projekt menadžerica u Agenciji ZEDA.

“Kroz projekt planiramo adaptaciju aneksa B zgrade naše agencije, te obezbijediti nove poslovne usluge za poduzetnike, studente, učenike i nezaposlene kroz nove vidove edukacija koje planiramo”, kaže Aida Pašalić Uzunović, projekt menadžerica u Agenciji ZEDA.

Kao glavne rezultate projekta u ZEDA-i očekuju renoviranu zgradu sa preko 35 novih poslovnih prostora, namijenjenih prvenstveno mladima i start-up programima, koji pokreću neki novi biznis iz oblasti IT tehnologija i nekih novih industrija.

Uz ovo u planu je i razvoj virteulne obrazovne web platforme, kroz koju će obrazovni sadržaji biti dostupni široj javnosti, razvit će i nove programe edukacije, a svakako i opremiti centre – partnere u projektu modernom i savremenom opremom.

FEDERALNO MINISTARSTVO TURIZMA TRAŽI PRODUŽENJE RADA UGOSTITELJSKIH OBJEKATA

Federalno ministarstvo okoliša i turizma uputilo je inicijativu Kriznom štabu Federalnog ministarstva zdravstva na najozbiljnije razmotri mogućnost da se produži rad ugostiteljskih objekata na području Federacije BiH. Pokretanje ove Inicijative uslijedilo je nakon brojnih kontakata Federalnog ministarstva okoliša i turizma s ugostiteljskim radnicima i njihovim predstavnicima, koji su predložili ovu Inicijativu. Ugostitelji su stava da im produženje radnog vremena do ponoći mnogo znači u smislu poslovanja u vrlo teškim uvjetima pandemije koronavirusa.

“S tim u vezi, od Kriznog štaba tražimo i očekujemo da razmotri sve moguće opcije produženja radnog vremena za sat, uz naravno propisivanje i uvjeta pod kojima bi se takva odluka donijela”, saopšteno je.

NA ZENIČKIM FAKULTETIMA NASTAVA POČINJE 12. OKTOBRA

Nastava u osnovnim i srednjim školama Zeničko-dobojskog kantona počela je 7. septembra. Za sada nema problema u organizaciji i realizaciji kombinovane nastave. Na zeničkim fakultetima sve je spremno za početak nove akademske godine, koja je najavljena za ponedjeljak, 12. oktobar.

S početkom septembra, počela je nastava za 40.000 učenika u stotinu osnovnih i srednjih škola na području Zeničko-dobojskog kantona.

Institut za zdravlje i sigurnost hrane u saradnji sa Kriznim štabom pripremio je za sve učesnike u obrazovnom procesu epidemiološke kriterije i za sada, model kombinovane, direktnе i online nastave, pokazao se kao najbolji, s najvećim učinkom u dатој situaciji, a i najmanjim rizikom za djecu, nastavnike i roditelje.

U prostorima gdje se nastava izvodi redovno pooštene su higijenske mjere. Na novi metod izvođenja nastave, školstvo se pripremilo relativno dobro, ocijenio je član Kriznog zdravstvenog štaba, dr. Ednan Drljević.

„Ja sam u više navrata insistirao na tome da se prosjetni radnici moraju što češće testirati, jer oni komuniciraju sa velikim brojem djece. Kada bi nastavnici bili pozitivni, oni bi mogli biti superširitelji koronavirusa među djecom, što svakako ne želimo“, ističe dr. Drljević.

Drljević preporučuje uvođenje mogućnosti da roditelji za svoju djecu biraju model izvođenja nastave, kako bi se dio odgovornosti za sigurnost učenika prenijela i na njih. Podsjeća, da će uskoro nastupiti sezona gripe, što bi situaciju i u školstvu moglo dodatno usložniti.

Na zeničkim fakultetima, od proglašenja pandemije koronavirusa, nastava se održava online, izuzev praktičnih vježbi i predavanja koja nije moguće izvoditi na daljinu. Otklonjeni su povremeni nesporazumi, koji su proizveli i određene probleme u komunikaciji između nastavnika i studenata, zaključeno je nakon jučer održane vanredne sjednice Senata.

„Nastojaće se izbjeći stvari koje su ocijenjene kao problematične, poput primjene različitih platformi, nedovoljnog poznавanja procedura rada u online nastavi, zbog čega je bilo određenih opravdanih primjedbi studenata u prošlom semestru. Nastojat ćemo da u ovom semestru, pošto sada imamo više vremena za pripremu, otklonimo sve probleme u odvijanju online nastave i naravno, da omogućimo redovno odvijanje nastave тамо где она nije moguća online“, kaže prorektor za nastavu, prof. Enes Hašić.

Nastava za sve studente svih godina studija na fakultetima Univerziteta u Zenici počinje 12. oktobra i u prvom semestru traje do 1. marta.

Sve konkretnije informacije bit će studentima dostupne na web stranicama matičnih fakulteta, uključujući i planove rada koji će biti doneseni iduće sedmice, dodaje Hašić.

Senat Univerziteta u Zenici jučer je odlučio i da tradicionalna promocija diplomanata zeničkih fakulteta, koja se organizuje tradicionalno krajem okrobra, ovoga puta neće biti održana. Neće biti ni svečanih sjednica, a diplome završenim studentima bit će uručene na matičnim fakultetima, u periodu od 19. do 24. oktobra.

kristal®
Vaš svijet stakla

STAKLENE PREGRADE I VRATA

info@kristal.eu
www.kristal.eu

T +387 30 717 733
F +387 30 713 111

Poslovni Centar 96
72250 Vitez BiH

CENTAR ZA KULTURU TRAVNIK NAGRADIO NAJBOLJE PROGRAME I PROJEKTE U PROŠLOJ GODINI

Tokom protekle godine u Javnoj ustanovi Centar za kulturu općine održano je preko 200 različitih programa, a najuspješnijim u četiri kategorije uručene su nagrade na sinoćnoj manifestaciji održanoj u Velikoj sali centra.

Najbolji književni, likovni, edukativni programi za 2019. po ocjeni žirija i publike su: Škola slikanja „Nek Art“, Plesni studio „MAYA“. Za najbolje pozorišne predstave u protekljoj godini po ocjeni žirija i publike proglašene su predstave „Dječaci Pavlove ulice“, Dramskog studija Centra za kulturu i „F.K.P.“, Pozorište Travnik u koprodukciji sa JU Centar za kulturu općine Travnik, te „Careva večera“ Lutkarskog društva „Zlatousti“ iz Makarske u Republici Hrvatskoj.

Najbolje manifestacije/festivali za 2019. po ocjeni žirija i publike su: „Dani Općine Travnik“ i Pozorišni/art festival za djecu- „Ogledalo svijeta u očima djeteta.“

Nagradu za najbolji koncert za 2019. po ocjeni žirija i publike dobili su: Bajramski koncert Armina Muzaferije, te koncerti grupe Divanhana i Kaliopi.

-Dolaskom direktora Taika Ganića na čelo ove kulturne institucije Centar za kulturu općine Travnik je preporođen. – istaknuo je kantonalni premijer Tahir Lendo.

Prema riječima Bojana Domića, ministra obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona, “Centar za kulturu posljednjih godina postao je kulturni centar Travnika i regije”.

Na sinoćnoj manifestaciji uručene su i zahvalnice medijima koji su ostvarili saradnju sa Centrom za kulturu općine Travnik: Portal Dan.ba i Travnički Info, portal travik-grad.info, TNT grupacija, Federalna TV ispostava Travnik, portal Bug.ba i Drukčiji radio.

U zabavnom dijelu programa goste sinoćne manifestacije svojim nastupom oduševio je Kenan Mačković.

PROJEKT POBOLJŠANJA ENERGETSKE EFIKASNOSTI: U TOKU RADOVI NA SEDAM OBJEKATA U ZENICI

Projekt poboljšanja energetske efikasnosti, koji Grad Zenica realizuje već treću godinu nastavljen je i ove godine i radovi su u toku.

Nakon provedenih procedura po Javnom pozivu etažnim vlasnicima objekata kolektivnog stanovanja za dodjelu bespovratnih finansijskih sredstava u cilju sufinansiranja projekata sanacije zajedničkih dijelova zgrada u oblasti energetske efikasnosti i to u maksimalnom iznosu do 50% od ukupne investicije, odobrena su i sredstva za izradu termo-izolacione fasade na sedam objekata kolektivnog stanovanja, te za zamjenu krovova izrađenih od azbestnih ploča na 21 objektu.

Radovi na sedam objekata, koji će dobiti novu fasadu na prostoru Grada Zenice, već su uveliko u toku, dok je zamjena azbestnih krovova završena u Ulici Doktora Mehmeda Spahe na brojevima 4. i 10., a isti posao bit će obavljen i na ostalim lokacijama.

Osim značajnog poboljšanja energetske efikasnosti, zamjenom krovova izrađenih od azbestnih ploča uklanja se i opasni otpad.

Grad Zenica je za realizaciju projekta osigurao sredstva u iznosu od skoro 400.000 KM.

MAŠINSKI I MEDICINSKI FAKULTET UNZE DOBILI NAJSAVREMENIJU OPREMU ZA 3D PRINTANJE I 3D SKENIRANJE

Mašinski i Medicinski fakultet zeničkog Univerziteta tokom ljeta dobili su naјсавременију opremu za 3D printanje i 3D skeniranje u vrijednosti od oko 200.000 KM, koja otvara mogućnosti za nove projekte koje planiraju realizovati uz pomoć šire društvene zajednice.

“Početkom pandemije korona virusa, u martu, zajedničkim aktivnostima Medicinskog i Mašinskog fakulteta u Zenici stavljeni su svi resursi na raspolaganje društvenoj zajednici u proizvodnji vizir maski, a ove naše aktivnosti prepoznali su naši prijatelji, te su nam Ambasada Švedske putem UNDP-a i USAID-a preko Međunarodne organizacije za migracije, donirale ovu opremu za IDEA laboratorije”, navodi dr. Fuad Hadžikadunić, dekan Mašinskog fakulteta u Zenici.

“Oprema će se koristiti za potrebe izrade medicinskih pomagala u području razvoja i primjene tehnologija i znanja iz inžinjerskih i medicinskih oblasti za područje medicine i zdravstva”, pojašnjava dekan zeničkog Mašinskog fakulteta.

“Sa ovom opremom bit ćeemo u mogućnosti vršiti 3D skeniranje, odnosno uzimanje mjera svih složenih oblika i prevoditi ih u 3D printane elemente, te ćeemo u sklopu projekta sa Ministarstvom zdravstva ZDK, ovu opremu koristiti za razvoj protetskih pomagala i drugih medicinskih sredstava, koja mogu olakšati operativnost i njihovo nošenje svim korisnicima”, ističe dr. Fuad Hadžikadunić, dekan Mašinskog fakulteta u Zenici, dodajući da su zaista ponosni što zenički Univerzitet sada posjeduje izuzetne mogućnosti, koje će staviti dalje na raspolaganje našoj društvenoj zajednici.

UDRUŽENJE PENZIONERA GRADA ZENICA NA VRIJEME OSIGURALO OGRIJEV

“Ovu godinu možemo ocijeniti veoma uspješnom kada je u pitanje snabdijevanje penzionerske populacije ogrijevom”, izjavio je danas Emin Sijerčić, predsjednik Udruženja penzionera Grada Zenica.

“Za naše zaniteresovane članove osigurali smo blizu 7.000 prostornih metara drveta i to preko firme „Šumarstvo ljuta“ oko 4.500, te preko „Drvosječe“ oko 2.500 prostornih metara”, kaže Sijerčić te podsjeća da su sve količine isporučene.

“Preko pomenuta dva subjekta ovih dana ide i isporuka uglja iz Banovića i Kreke”.

Što se tiče Rudnika Zenica ove godine iskazan je manji interes penzionera pri čemu je njih 120 naručilo oko 350 tona i isporuka je otpočela prije nekoliko dana.

Sijerčić naglašava da ove godine nije ugovorena isporuka ogrijevnog drveta preko ŠPD Zavidovići jer je, kako kaže, ponuđeni ugovor jednostran.

“Imamo loša iskustva iz prošle godine pri čemu je za neke penzionere tek nedavno isporučena dogovorena količina”, kazao je.

Osim toga, da je ostala cijena iz prošle godine zenički penzioneri bi, kako tvrdi Sijerčić, platili više oko 150.000 maraka, što znači da su ova sredstva ušteda.

Naš sagovornik ukazuje da je Udruženje već otpočelo pripreme za sezonu koja počinje u jesen naredne godine, te je pozvao penzionere da budu oprezni sa onima koji im nude ogrijev na kućnom pragu.

“Mi sa time nemamo ništa i ne odgovaramo za kvalitet niti preuzete količine ogrijeva”, kaže predsjednik Udruženja penzionera Grada Zenica.

ZA REALIZACIJU EVROPSKE STUDIJE O UTJECAJU PANDEMIJE SARS-COV-2 NA UPOTREBU ALKOHOLA DELEGIRANA JZU ZAVOD ZA BOLESTI I OVISNOSTI ZDK

Evropski centar za nadzor droga i bolesti ovisnosti, sa glavnom ispostavom u Lisabonu, delegirao je, kao referentnu ustanovu, zeničku JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za realizaciju Evropske studije o utjecaju pandemije SARS-CoV-2 na upotrebu alkohola na području cijele BiH. Istraživanje je rezultat saradnje naučnika više istraživačkih instituta u Evropi, uključujući Technische Universität Dresden iz Njemačke i bolnicu Clínic de Barcelona iz Španije, a dostupno je na više od 20 jezika.

Inače, Međunarodni istraživački tim provodi istraživanje o promjeni upotrebe alkohola tokom pandemije virusom Covid-19 u 20 evropskih zemalja i dijelu Azije, a u julu su kontaktirali zenički Zavod za bolesti ovisnosti ZDK nudeći učešće u projektu. Cilj ovog paneuropskog istraživanja je utvrditi iskustva upotrebe alkohola u vrijeme pandemije.

“Istraživanje se provodi putem kratkog, anonimnog elektronskog upitnika koji je već deset dana dostupan na Facebook stranici Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK, a pristupiti mu i ispuniti ga bit će moguće naredna dva mjeseca. Nakon okončane studije znat će se koje mjere prevencije, tretmana i rehabilitacije provoditi. Najmanje 500 uzoraka planirano je prikupiti na području cijele BiH, ali dobro će biti imati ih što više u bazi jer je time i validnost istraživanja veća. Ispuniti anketni upitnik mogu svi konzumenti alkohola”, rekao je za RTV Zenica Sedin Habibović, mr.sci. šef Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona.

“Ovisnici i uopće konzumenti alkohola rizična su grupa u situacijama pandemije zbog njihovog izlaganja organizma slabljenju imuniteta, a uslijed korištenja alkohola koji negativno utiče na kompletno zdravlje i stanje organizma. Neophodno je imati što više naučnih saznanja o rizičnim grupama, u ovom slučaju konzumentima alkohola, ali i drugim rizičnim grupama, da bi se mogle obaviti neophodne epidemiološke mjere, adekvatno prevenirati i poduzeti sve što je u nadležnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, ali i drugih ustanova koje mogu pomoći i doprinijeti poboljšanju situacije, ljekari, socijalni radnici, psiholozi, pedagozi itd”, dodao je Habibović.

PREDVIĐENA NABAVKA DVA DIGITALNA MEMOGRAFSKA APARATA ZA KB ZENICA I ZENIČKI DOM ZDRAVLJA

Na prostoru ZDK trenutno je aktuelan projekt ranog otkrivanja i liječenja raka dojke, a zajednički ga realizuju Ministarstvo zdravstva ZDK i Udruženje tehničara za solidarnost i međunarodnu saradnju iz Torina, italijanske regije Pijemonte.

Partneri iz Italije osigurali su neophodnu finansijsku i stručnu pomoć, a predviđena je nabavka dva digitalna mamografska aparata za Kantonalnu bolnicu Zenica i zenički Dom zdravlja, zatim razvoj softverske aplikacije, koja će objediniti sve podatke o karcinomu dojke, uz mogućnost pozivanja žena putem pisma, kao i edukacija specijalista radiologa iz ovog kantona u Torinu.

Povećati broj žena koje će biti obuhvaćene edukacijom o ovom oboljenju i mamografskim pregledima, glavni je cilj ovih aktivnosti, jer prevencija i rano otkrivanje raka dojke, imaju značajnu ulogu u smanjenju broja oboljelih od ovog oboljenja, koje nosi i smrtni ishod ukoliko na vrijeme nije otkriveno.

Sporazum za ovaj projekt potpisana je još ranije, ali je njegovu realizaciju dosad usporila pandemija koronavirusa.

MIJENJA SE ZAKON U BIH: LJEKARI ĆE ODLUČIVATI KO NE MORA VEZATI POJAS U VOZILU

Sigurnosni pojaz u vozilima u Bosni i Hercegovini uskoro neće morati koristiti vozači ili putnici koji imaju nalaz ljekara kojim ih se oslobađa vezivanja pojasa zbog određenih fizičkih povreda ili poteškoća.

U toku su izmjene Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH, prema kojima se dodaje stavka o određenim iznimkama kada je riječ o obaveznom korištenju sigurnosnog pojasa. "Vozač motornog vozila i osobe koje se prevoze tim vozilom dužni su da koriste sigurnosne pojaseve za vrijeme dok se vozilo kreće u saobraćaju na javnom putu", glasi dosadašnji član 34. kojem će se dodati sljedeća stavka:

"Izuzetno od stava (1) ovog člana sigurnosni pojaz ne moraju koristiti osobe koje imaju uvjerenje da iz zdravstvenih razloga ne mogu koristiti pojaz", navodi se.

Pod zdravstvenim razlozima smatraju se hronične bolesti, deformiteti tijela, povrede ili stanja kod kojih bi korištenje sigurnosnog pojasa tokom vožnje u motornom vozilu moglo dodatno narušiti zdravlje, odnosno ugroziti život ili oporavak te dovesti do neželjenih komplikacija, prijevremenog poroda te mogućeg invaliditeta te osobe.

Da bi se ljekari mogli odrediti pri izdavanju uvjerenja o oslobađanju korištenja pojasa potrebno je prethodno utvrditi pravilnik, a koji će donositi entitetska ministarstva zdravstva.

Ove izmjene su donesene nakon niza žalbi osoba kojima je sigurnosni pojaz iz opravdanih zdravstvenih razloga predstavljao poteškoće pri putovanjima, a koje moraju vezati prema trenutnom zakonu.

IZ KOALICIJE ZA ZAŠITU RIJEKA BIH TRAŽE HITNO DONOŠENJE ZAKONA O ZABRANI GRADNJE MHE

Koalicija za zaštitu rijeka Bosne i Hercegovine je apelovala na nadležne da hitno implementiraju Zaključak o potpunoj zabrani izgradnje malih hidroelektrana koji je donio Parlament FBiH.

Vodeće globalne organizacije za očuvanje prirodne sredine podržavaju Koaliciju za zaštitu rijeka BiH te apeluju na Vladu Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH), premijera Vlade FBiH Fadila Novalića, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, Federalno ministarstvo energetike, rudarstva i industrije i Parlament FBiH da se Zaključak o potpunoj zabrani izgradnje malih hidroelektrana (MHE) u FBiH, koji je Predstavnički dom Parlamenta FBiH usvojio 23. juna 2020. godine, hitno implementira u cijeloj FBiH, bilo izmjenom postojećeg zakonodavstva ili donošenjem novih propisa kojim bi se momentalno zabranila i spriječila daljnja nekontrolisana gradnja malih hidroelektrana u FBiH.U slučaju da Vlada FBiH ne postupi po ovom Zaključku, odnosno Parlament FBiH isti ne usvoji u formi posebnog zakona, oni upozoravaju da će se nastaviti sa ugrožavanjem hiljade kilometara toku divljih rijeka, kvalitete života lokalnih zajednica, prava na pristup pitkoj vodi, turističkog potencijala zemlje, kao i prirode i divljih životinja koje ovise o zdravim vodotocima.

“Ovo je prilika za Bosnu i Hercegovinu da svojim primjerom postane prva u Evropi po zaštiti netaknutih i biološki najraznovrsnijih rijeka na kontinentu”, rekao je Barney Long, viši rukovodilac za zaštitu vrsta u organizaciji Global Wildlife Conservation.

Iz Koalicije za zaštitu rijeka kažu da su ohrabreni skorašnjim Zaključkom o potpunoj zabrani izgradnje MHE kojim se štite rijeke.

“Ali da bi to zaista urodilo plodom, sada se mora preinačiti u zakon. U suprotnom, MHE će nastaviti da nanose nepopravljivu štetu životu svijetu koji ovisi od slatke vode i ljudima koji tu žive, što će promijeniti ravnotežu ovih ekosistema koji doprinose ukupnom zdravlju naše planete”, saopćili su.

Rijeke između Slovenije i Albanije, uključujući i rijeke u Bosni i Hercegovini, smatraju se najvažnijim čvorištem za ugroženu biološku raznovrsnost slatkih voda u Evropi.

Šezdeset devet vrsta koje žive u ovim rijekama ne živi nigdje drugdje u svijetu. Balkanske rijeke – poznate i kao “plavo srce” Europe – su dom za pastrmku glavaticu, mekousnu i prespansku pastrmku; ugroženu (ili dunavsku) mladicu, ugroženog balkanskog risa i ugroženog bjelonogog raka. One pružaju kritično važno stanište za mnoge od 113 ugroženih vrsta slatkovodne ribe na Balkanu. Balkanske rijeke se i dalje suočavaju sa naletom izgradnje MHE, uključujući zaštićena područja, uz planove da se izgradi 3.000 brana u regiji. Brane sa sobom nose i izgradnju pristupnih puteva, mostova i dalekovoda. Gradnjom brana, odnosno MHE uništava se okolna šuma i ugrožavaju životinje koje tu žive. Prema stručnjacima za slatkovodne ribe, ako se ovi planovi realizuju, najmanje 10 odsto evropskih vrsta slatkovodne ribe će izumrijeti ili biti na ivici izumiranja.

Međunarodna unija za zaštitu biološke raznovrsnosti u slatkovodnim ekosistemima trenutno ispituje prijedlog za proglašenje 11 ključnih područja biološke raznovrsnosti u BiH, s mogućnošću proširenja i ističe da su ova mesta od globalne važnosti za zdravlje planete i održanje biološke raznovrsnosti. Uprkos tome, u BiH, 436 MHE su izgrađene, u nekoj fazi izgradnje ili planiranja.

U projekte gradnje MHE ulažu lokalni i strani investitori, iz raznih izvora finansiranja uključujući subvencije za obnovljivu energiju. Pojedini investitori tvrde da hidroenergija može pomoći da BiH dostigne cilj od 40 posto obnovljive energije (što je među najvišim ciljevima u Evropi), kako bi država bila korak bliže pridruženju Evropskoj uniji. Iako postojeće MHE u BiH predstavljaju samo oko tri posto ukupne godišnje proizvodnje energije u državi, uz ogromnu štetu po okolini, vlada je nastavila izdavati dozvole i subvencije za nove male i srednje hidro-projekte koji malo doprinose "obnovljivoj energiji".

"Političari u BiH mogli su uvidjeti da MHE izazivaju žestok otpor širom zemlje", kaže Marsela Pećanac, osnivačica Ateljea za društvene promjene – ACT.

"Podrška šire javnosti kampanji za očuvanje rijeka u BiH značajno je ojačala. Ona je motivisana pokretima lokalnih zajednica, koji su spremni da životima brane rijeke. Političari sada imaju jedinstvenu priliku da brzim potezom trajno zabrane MHE, ostavljajući tu baštinu budućim generacijama", rekla je ona.

Brane na MHE uništavaju ne samo rijeke i okolinu, nego preusmjeravaju i zagađuju vodu i ograničavaju pristup pitkoj vodi lokalnim zajednicama. Rijeke omogućuju i održivi razvoj ekoturizma, granu privrede koja potpuno ovisi o zdravim, slobodnim i netaknutim rijkama. Mnogi stanovnici BiH rijeke smatraju dijelom identiteta. Lokalne zajednice širom države, naprimjer mještani koji žive pored Neretvice, Kruščice, Kasindolke, Bjelave i drugih rijeka protestuju, formirajući ljudski štit da spriječe buldožere da započnu s posлом.

"Kad god posjetim balkanske rijeke, preplavi me njihova ljepota i izobilje", kaže Ulrich Eichelmann, koordinator kampanje "Plavo srce" iz organizacije Riverwatch. "Ali ono što mi još više upada u oči je to što se ljudi dižu da zaštite svoje rijeke i potoke – oni se ne bore za novac ili slavu, oni se bore za svoje rijeke, svoju zemlju i svoju budućnost. Ovo je jedinstven primjer u današnjem svijetu! Ali, ovim ljudima treba pomoći iz cijelog svijeta. Moramo se ujediniti da spasimo Plavo srce Evrope", kazala je Eichelmann.

Pored poziva Vladi FBiH da formalno zabrani izgradnju MHE, organizacije za očuvanje prirodne sredine iz Amerike i Evrope apeluju i na drugi entitet u BiH, Republiku Srpsku (RS), da doneše sličan zakon. Nakon inicijative FBiH, RS je takođe nedavno predložila sličan zaključak o zabrani izgradnje MHE, ali je Narodna skupština RS odbila prijedlog uprkos pritisku lokalnih zajednica.

JE LI PRISTUPANJE BIH "MINI ŠENGENU" KORISNO ILI ŠTETNO?

Učešćem u "mini Šengenu" Bosna i Hercegovina dobila bi veliku šansu za prliv stranih investicija, smatraju ekonomisti. U zemlje koje bi bile obuhvaćene sporazumom putovalo bi se samo sa ličnom kartom, bilo bi omogućeno izdavanje zajedničkih radnih dozvola, a diplome bi automatski bile priznate, dok roba na granicama ne bi čekala danima – ako odigramo mudro, mogli bismo itekako da imamo koristi, tvrde stručnjaci.

"Za Bosnu i Hercegovinu liberalizacija unutar cijelokupnog projekta vrlo je važna zato što Bosna i Hercegovina nema nikakvih stranih investicija već godinama. Dobija se jedna mogućnost da strani investitori dođu i da se na taj način faktički zadrže naši kadrovi i da ostanu u zemlji", rekao je Draško Aćimović, ekonomski analitičar.

U inicijativi "mini Šengen" za sada učestvuju Srbija, Sjeverna Makedonija i Albanija, a sve je izvjesnije da će se priklučiti Crna Gora i Kosovo. Spekulise se da su pojedini donosioci odluka u našoj zemlji oprezni jer strahuju od mogućeg povećanog uticaja Srbije na teritoriji Bosne i Hercegovine, jer je najveći zagovarač inicijative predsjednik Srbije. To bi mogao biti razlog zbog kog Predsjedništvo nije prihvatiло Dodikov poziv da se odmah pristupi "malom Šengenu".

“Da se napravi precizna analiza šta to znači za Bosnu i Hercegovinu i koje su štete i koristi, koje su eventualne opasnosti i ta analiza će biti dostavljena ovdje, Predsjedništvu Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana”, rekao je Šefik Džaferović, predsjedatelj Predsjedništva BiH.

Osim da bi trebalo da zaživi iduće godine, o ovoj inicijativi za sada se ne zna dovoljno. Mnogi su već počeli da je nazivaju pokušajem stvaranja nove Jugoslavije. Ipak, stručnjaci smatraju da je poenta ekonomsko uvezivanje i stvaranje jedinstvenog tržišta, čime bi konkurentnost pojedinačnih država bila znatno veća.

Željko Šain, profesor na Ekonomskom fakultetu UNSA smatra da ovaj projekat može biti jako interesantan i dobar za Bosnu i Hercegovinu ako se pristupi korektno na tom tržištu, jer svaka privreda traži što veći geografski prostor. “I to je ujedno priprema za jedan širi geografski prostor kao što je Evropska unija”, objasnio je Šain.

U inicijativi za sada učestvuju tri zemlje, podržale su je Evropska unija i Sjedinjene Američke Države. Možda je upravo poruka iz Evrope jasan signal posmatranja procesa pridruživanja pojedinačnih država.

Ursula Fon der Leyen, predsjednica Europskog povjerenstva istakla je ranije da je budućnost cijelog regionala u Evropskoj uniji. “Dijelimo zajedničku istoriju, dijelimo zajedničku sudbinu. Zapadni Balkan je dio Evrope”, istakla je Fon der Leyen.

Da bi zemlje koje će biti dio “malog Šengena” efikasno ekonomski saradivale, jasno je da će morati da riješe brojna otvorena politička pitanja. Uzveši u obzir trusno područje Zapadnog Balkana, posla će, sasvim sigurno, biti “preko glave”.

ZNATE LI ŠTA VAM DJECA GLEDAJU NA INTERNETU I KO SU IM UZORI?

“Opalite lajkić..., marš majmune nemoj baksuzirat..., đe će bolan..., nemoj ba tajo..., jesi ti lud čojek..., udari ga nogom u glavu i mene smara... Učiteljice, kad te izbocam, ludaro jedna... Oni se svete jedan drugom, baš je kul...” – ovo su samo neki i slobodno možemo kazati blaži izrazi koji u svojim videima koriste najpoznatiji blogeri sa naših prostora, a koje prati većina djece i mladih koji vrijeme provode na YouTube kanalima. Šenderović smatra da iako je internet napravio revoluciju u životu čovjeka, omogućio lakši i jednostavniji život, povezao ljudе, on ih je istovremeno i udaljio.

– Omogućena je anonimnost koju je gotovo nemoguće postići u bilo kojoj drugoj vrsti komunikacije. To je i jedan od razloga zašto je internet toliko popularan kod djece i mladih, te zašto se njegova upotreba tako brzo širi. Kao i u stvarnom svijetu, internet i njegove mogućnosti mogu se zloupotrijebiti, a djeca i mladi su pritom najranjiviji – kaže Šenderović.

S obzirom na to da djeca i mladi sve više prate popularne youtubere poput Bake Praseta, Cerixa, Imperatora FX, Šoneta i drugih, pitali smo kako sadržaj koji plasiraju utječe na njihov razvoj.

– Kada govorimo u utjecaju youtubera, ne možemo ništa više reći do toga da u zavisnosti od onoga što navedeni plasiraju zavisi i kasnije oblikovanje djece i mladih, i da je u suštini odgovornost i na njima, ali i samim roditeljima koji bi trebali biti aktivno uključeni i u virtualni život svoje. Također sveopća činjenica je i to da su youtuberi među djecom i mladima danas popularniji i često imaju veći utjecaj na njih nego muzičke, filmske ili televizijske zvijezde – kaže Šenderović, te ukazuju na važnost svakodnevnog razgovora roditelja i djece o različitim platformama i mrežama, youtuberima koje prate i načinu funkcioniranja ove platforme, te uopće o onome što djeca vide na različitim YouTube kanalima, drugim platformama i mrežama.

Šenderović ističe da, kada su provodili istraživanje o kockanju i korištenju interneta, te navikama konzumiranja cigareta, alkohola i marihuane među djecom i mladima u tri kantona Federacije Bosne i Hercegovine koje je KJU Porodično savjetovalište provelo zajedno sa Udruženjem za prevenciju ovisnosti NARKO-NE pod nazivom “Putokazi u zdravije društvo”.

– Navedeno istraživanje pokazalo je da od ukupnog broja ispitanika (1.183 ispitanika, djece i mladih u dobi između 13 i 17) njih 99,8 posto koristi internet. Prema podacima iz našeg istraživanja, korištenje interneta je izuzetno rasprostranjeno među djecom i mladima, a to upućuje i na značajan utjecaj koji ovaj medij ima na njih, s obzirom na to da kada govorimo o učestalosti korištenja interneta, prema rezultatima istraživanja 93,1 posto učenika internet koristi svaki dan, 3,9 posto internet koristi sedmično, dok ostalih 3 posto učenika internet koristi jednom mjesечно. Također, ako uzmemu u obzir da današnji telekom operatori u sve većoj mjeri nude mogućnost besplatnog korištenja interneta za svoje pretplatnike, možemo zaključiti da su djeca i mladi sada online 24 sata dnevno – navodi sagovornik.

Istiće i da mogućnost pristupa internetu putem mobilnih telefona u bilo koje vrijeme sigurno doprinosi povećanju količine vremena koju djeca provedu u korištenju, ali i smanjuje mogućnost roditelja da kontroliraju internetske sadržaje koje djeca i mladi koriste.

– Današnju djecu je gotovo nemoguće odvojiti od telefona i raznoraznih gadgeta, uskratiti im pristup modernim tehnologijama koje će im kako se već pokazalo trebati u životu i koje mogu biti korisne. Rezultati našeg istraživanja ukazuju na to da je sve veći broj djece kojoj korištenje interneta predstavlja glavni sadržaj slobodnog vremena. Zbog velike količine vremena koju djeca provode koristeći internet ne ostaje im mnogo vremena za druženje i igru s vršnjacima, razgovor s članovima porodice, bavljenje sportom i slično, što može negativno utjecati na njihov cjelokupni razvoj. Kad se pojedinac nađe u situaciji da mu je ugodnije druženje s online prijateljima nego druženje jedan na jedan, kad ne može prestati igrati online igrice ili pretraživati internet, tada se može reći da previše vremena provodi na internetu i da je jako bitno i ograničiti vrijeme koje djeca provode koristeći tehnologiju i sam internet – kaže Šenderović.

Istiće da je veoma bitno da roditelji znaju koji to sadržaj njihova djeca gledaju i da li su sadržaji koji djeca gledaju prilagođeni njihovom uzrastu jer “ako djeci nešto nije jasno, odnosno ne razumiju ono što gledaju, oni to prihvataju kao oblik ponašanja”.

– Važno je kod djece razvijati ličnu odgovornost za ispravno i pogrešno ili dobro i loše i promijeniti uvjerenje kako je neko ponašanje ispravno ili pogrešno samo kada se može otkriti ili kazniti. Mogućnost pristupa internetu i različitim platformama u bilo koje vrijeme sigurno doprinosi povećanju količine vremena korištenja, ali i smanjuje mogućnost roditeljima da kontroliraju internetske sadržaje, što upućuje na to da se prevencija negativnih posljedica korištenja interneta treba više usmjeriti na edukacije i senzibiliziranja o tome koje sve posljedice mogu imati sadržaji koji nisu primjereni uzrastu djeteta, te odnosa prema ovom mediju kroz pravilno korištenje, razgovor o njegovim sadržajima i opasnostima kako sa djecom, tako i sa njihovim roditeljima – pojašnjava Šenderović.

Šenderović odgovarajući na mogući utjecaj interneta na razvoj djece kaže da je moguće da dijete bude u sukobu sa svojom okolinom, s obzirom na to da provodeći previše vremena na internetu zanemaruje svoje obaveze i ne uspijeva udovoljiti očekivanjima i zahtjevima koje mu socijalna okolina postavlja, a za koje ono vjerovatno neće imati ni interes, ni sklonosti da ih ispuni.

– Kroz istraživanje je potvrđena teza da korištenje interneta postaje stil življenja djece, jer ga koriste u svim sferama života, a najviše za druženje sa prijateljima. Iako korištenje različitih platformi i društvenih mreža djeci može pružiti osjećaj društvene prihvaćenosti, čime se zadovoljava jedna od osnovnih ljudskih potreba, potreba pripadanja, pretjeranim korištenjem djeca i mladi mogu postati otuđeni i odvojeni od realnog svijeta. Na osnovu ovog možemo zaključiti da je smanjenjem broja sati provedenih na internetu i odvojenošću od mobitela i drugih uređaja moguće smanjiti opasnost od potencijalne pojave prekovremenog korištenja – kaže Šenderović.

Istiće da je poželjno da vrijeme, koje djeca i mladi u velikoj mjeri provode koristeći internet i razne platforme, zamijene druženjem, raznoraznim sportskim i kulturno-umjetničkim aktivnostima, razgovorom s prijateljima i porodicom i na taj način pozitivno utječu na mnoge aspekte svog života, koji mogu biti ugroženi negativnim stranama prekovremenog i neselektivnog korištenja Interneta.

PET POKAZATELJA DA VAŠE DIJETE STRIJEPI OD POVRATKA U ŠKOLU (IAKO TAKO NE IZGLEDA)

Izgleda da nikad nismo imali veću pauzu između dva sjedenja u učionici. Ali ne brine roditelje što su im se djeca previše "raspustila". Više nas interesuje kako se ona osjećaju zbog drugačijih okolnosti i da li će ova vanredna situacija ostaviti posljedice na njihovo mentalno zdravlje.

Evo 5 pokazatelja da vaše dijete strijepi od povratka u školu i da mu je potrebno više vaše podrške:

Mrzovoljno je

Znamo i za pubertet i za pred-pubertet. Ali šta ako dijete "pravi scene" češće i intenzivnije nego inače?

"Pucanje ili napadi bijesa, vikanje i pružanje otpora mogu da budu znaci da se vaše dijete bori sa ozbiljnom anksioznosću", tvrdi Dr Meri Elen Rena, pedijatar iz centra ProHEALTH Care.

Anksioznost je reakcija na situacije kada osjećamo da smo ugroženi. Naš odgovor na opasnost je ili da od nje bježimo, ili da joj se suprotstavimo. Dakle, možda se vaše dijete samo brani od situacije koja ga veoma uzinemirava. Analizirajte uzrok tantruma.

Trenutni život mu je daleko od njegove uobičajene rutine

S jedne strane normalno je da se djetetov život dosta razlikuje od onoga koji traje preko školske godine. Ljetni je raspust. Takođe, sada su i vanredne okolnosti pandemije. Kako razlikovati ljetne ponašanje od izbjegavajućeg?

"Najbolje što roditelji mogu da urade je da porede sadašnje ponašanje djeteta sa njegovim osnovnim ponašanjem koje bi imalo u svakodnevici", kaže Frenk Ginasi, predsedavajući Zdravstvenog centra RutgersUniversity u Nju Džersiju.

Evo nekoliko pitanja koja će vam pomoći da bolje procijenite svoje dijete: kada ono liježe da spava? Da li se noću često budi? Da li mu je ishrana veoma različita nego što je uobičajeno? Da li je mnogo aktivnije ili mnogo manje aktivno nego inače?

Odgovori na ova pitanja će vam pomoći da bolje procijenite da li na vaše dijete trenutna situacija utiče veoma nepovoljno ili mnogo manje nego što ste mislili.

Dijete izbjegava svoje drugare i stvari u kojima inače uživa

Kod djece koja pate od anksioznosti često postoji "izostanak zadovoljstva" u odnosu na uobičajeno ponašanje.

Djeca su trenutno veoma ograničena kada je u pitanju njihova svakodnevica. Ali ako je vaše dijete sasvim odustalo od aktivnosti u kojima je inače uživalo ili od prijatelja koje voli, to je već znak anksioznosti.

Potražite ove "crvene zastavice" koje bi vam ukazale na postojanje dubljeg problema koje vaše dijete eventualno ima.

Stalno postavlja ista pitanja

Djeca inače postavljaju puno pitanja o tome šta se dešava sa KOVID-om i kako će on da utiče na njihove živote poslije mnogo mjeseci provedenih kod kuće. Ali pitanja tipa zašto se vraćaju u školu poslije toliko vremena su stvar dječje radoznalosti.

Ipak, ako dijete stalno ponavlja ista pitanja i traži da ga razuvjerite, ono se vjerovatno bori sa strahovima. Vaš zadatak je da kada počne da se raspituje za to što ga muči, vi pokušate da otkrijete stvarne razloge koji se kriju iza ovih pitanja i pitate ga kako možete da mu pomognete.

Njegova imaginativna igra se promenila

Dok se igraju, djeca koriste kompleksne ideje i osjećanja. Tako uče o svijetu oko sebe. Dakle, igra vašeg djeteta je odličan način da vi shvatite kako se ono oseća.

Ako se vaše dijete inače igra čajanke sa svojim lutkama, a sada glumi da se lutke među sobom tuku, to može biti znak da je ono anksiozno. Isto važi i za obrnut proces: ako se dijete ranije prvenstveno igralo mačevima, a sada se igra na mnogo mirniji način, obratite pažnju.

Naravno, možda je samo u pitanju promjena načina igranja. Zato dobro osluškujte svoje dijete i pokušajte da vidite šta izaziva te promjene.

I konačno – ohrabrujuće vesti

KOVID-19 zaista utiče na neku djecu, naročito onu koja su već imala probleme sa mentalnim zdravljem ili žive u porodicama koje su finansijski teško pogodjene posljedicama ovog virusa, ako nisu dobijala dovoljno njegе ili ako su članovi porodice bili žrtve KOVID-a.

Ali čovjek je i nevjerojatno otporno biće, posebno dijeca. Kako tvrdi Ginasi, do sada smo se kroz istoriju susreli sa mnogobrojnim poštastima, ratovima i glađu. Sva ta iskustva su zapisana negdje u našim genima. I zato dijeca imaju veliki kapacitet za otpornost prema lošim događajima.

Roditelji će pomoći svojoj deci da otkriju ovaj svoj resurs tako što će kontrolisati vlastitu anksioznost. Takođe, daće im mogućnost da pričaju o tome šta osjećaju i kakvo je dječje iskustvo ove školske godine koja je nova i drugačija.

Vi kao roditelj prvenstveno treba da pitate jednostavno i otvoreno: "Počinje škola. Šta misliš o tome?" Djeca će vam reći zbog čega su uzbudjena, ali i šta ih frustrira. Između redova pročitaćete i šta je to što vas plavi, a što su ona osjetila. Često je odgovor jednostavan i leži u njima, ali je nekad i u vama.

*Vaša online trgovina
sa najboljim cijenama!*

063/370-188

**PAPUČE SA
MAGNETIMA
AKMA**

**FILTER OD ZEOLITA
NIKOTIN STOP**

BÖRNER NOŽEVII

**MAGMAX® ZA
KOLJENO**

www.mojaradnja.ba

I SOBNE BILJKE TREBA PRIPREMITI ZA JESEN DONOSIMO VAM SAVJETE KAKO TO NAPRAVITI

I biljke u našem domu 'predosjećaju' da uskoro dolazi jesen, no jeste li znali da to znači kako biste ih trebali pripremiti za hladnije dane i nešto drugačije uvjete? Ako ne znate o čemu točno govorimo, onda je ovo idealan članak za vas koji će vam mnogo pomoći. Naime, neke od ljetnih navika zalijevanja, održavanja i uzgoja sobnih biljaka dolaskom jeseni trebale bi se promjeniti.

Jedna od prvih i najbitnijih stvari koje bi se trebale promijeniti zasjed je zalijevanje. Preporučujemo vam da svoje biljke u ovim ranim jesenskim danima zalijevate ujutro, a vrlo je važno i to da ih zalijevate isključivo vodom sobne temperature.

S obzirom na to da sobnim biljkama trebaju različite količine vode, je da ćete neke od njih morati zalijevati češće, a neke nešto rijđe. Za vodom dolaskom hladnijih dana postaju manje, a to je kod svih isto.

Dani postaju sve kraći i samim time dnevne je svjetlosti sve manje, a zato pogotovo biste listove biljaka trebali redovito brisati vlažnom krpom. To je važan zadatak jer prašina prekriva površinu listova i na taj način još više reducira svjetlost, a to je ono što definitivno ne želite da se dogodi jer može dovesti do propadanja same biljke.

U slučaju da vaša biljka više ne dobiva dovoljno prirodnog svjetla, premjestite ju na neko mjesto u domu gdje će imati bolji pristup svjetlosti. Pripazite da biljku ne držite na propuhu ili pored radijatora jer neće dobro reagirati na veliku temperaturnu razliku.

Jesenski dani idealno su vrijeme za orezivanje biljaka, naročito ako primijete da su listovi počelki padati ili mijenjaju boju. Sve oštećene ili osušene listove jednostavno odstranite kako ne bi 'zarazile' cijelu biljku, ali dobro pripazite da pritom slučajno ne oštetite one zdrave dijelove.

I posljednje, ali zato ne i najmanje važno, jest presađivanje s kojim se preporučuje da radije sačekate do zime. Naime, većina sobnih biljaka uglavnom ne reagira najbolje na presađivanje u jesenskim danima pa je bolje ne riskirati s ovakvim pothvatima.

Mi gradimo povjerenje!

- Konsalting (pomoć u upravljanju poduzećima)
- Medija servis/medija planiranje i zakup medijskog prostora
- Public Relations (odnosi s javnošću)
- Branding • Reklamne kampanje • Organiziranje događaja
- Web dizajn • Grafički & video dizajn
- Sve vrste tiska (offset, digitalni i roto tisk, sitotisk...)
- Vez i oslikavanje • Uredski, školski i reklamni materijal
- Izrada i postavljanje svih vrsta reklama

Vitera d.o.o. Vitez • Poslovni centar 96 - zona II • 72250 Vitez • BiH

Tel.: +387 63 999 186

E-mail: viterapriprema@gmail.com • www.vitera.ba

OSAM NAČINA NA KOJE MOŽETE POVEĆATI PRIRODNU SVJETLOST U DOMU

Ako želite da vaš dom bude ispunjen svjetlošću, veću pažnju posvetite bojama, teksturama i rasporedu namještaja u prostoru.

Ogledalo nasuprot prozoru

Ovaj jednostavan dizajnerski trik omogućiće da se prirodna svjetlost reflektira u ogledalu, a samim time osigurat će više prirodnog svjetla u prostoru.

Podovi sjajnog finiša

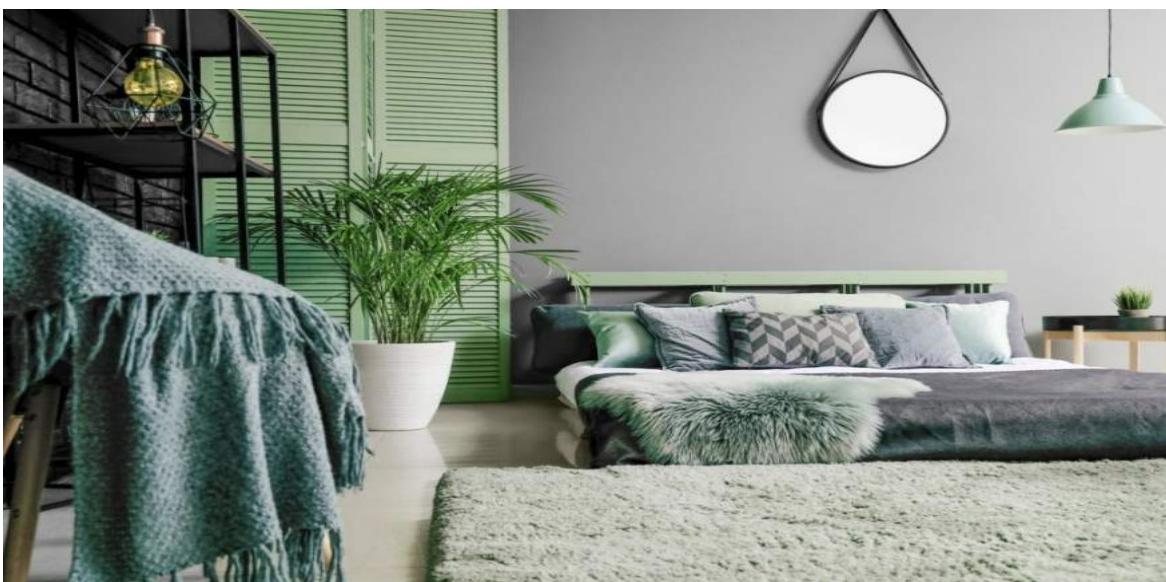
Podovi sa sjajnom površinom odražavaju svjetlost, ostavljajući dojam svjetlijeg prostorije nego što ona uistinu jest.

Blijeda paleta boja

Bojanje zidova u bijelu, bež boju, kremaste nijanse ili najsvjetlijije inačice sive boje ključ su toga da svaka prostorija izgleda sjajnom.

Prozračne zavjese

Za prostorije u domu koje ne zahtijevaju debele zavjese, poput dnevnog boravka, kuhinje ili blagovaonice, dizajneri interijera preporučuju odabir laganih svijetlih zavjesa ili modela roleta koje će osigurati dovoljnu količinu prirodnog svjetla.

Izvore svjetlosti nemojte zaklanjati

Razmislite o rasporedu vašeg namještaja: nalazi li se ispred prozora i tako ometa dolazak prirodnog svjetla u prostoriju? Ako je odgovor potvrđan, razmislite o drugičijem rasporedu na način da prirodno svjetlo ima neometan pristup vašem prostoru.

Zamjena vrata

Postojeća vrata koja su okrenuta vrtovima, terasama ili balkonima zamijenite onima s prozorskim panelima ili staklenim kliznim vratima za veću količinu prirodnog svjetla.

Uredite vrt

Ako se u neposrednoj blizini vašeg prozora nalaze biljke ili stabla koja sprječavaju veći dolazak prirodnog svjetla u prostoriju, razmislite o njihovom obrezivanju ili potpunom uklanjanju.

Namještaj i dekorativni elementi prozirnih ili reflektirajućih površina

Još jedan od načina na koje možete povećati prirodnu svjetlost u domu leži u dodavanju elemenata prozirnih ili reflektirajućih površina, poput namještaja s metalnim okvirom ili staklenih stolića za kavu.

NOGOMETAŠI ČELIKA I DALJE NE ZNAJU ZA PORAZ

Nogometaši Čelika nastavili su pobjedonosnu seriju u nogometnoj Ligi Zeničko-dobojskog kantona. U lokalnom derbiju crveno-crni su na Bilinom polju bili više nego ubjedljivi protiv Nemile sa 5:0

Poveli su domaćini već u 17. minuti golom Mahmutovića. Na drugi gol se čekalo do 45. minute kada za 2:0 pogađa sjajni Čičak. U sudijskoj nadoknadi prvog dijela Popović sa 11 metara pogađa za 3:0. U 51. minuti Čičak ponovo na djelu i to je 4:0 za Čelik. Samo osam minuta kasnije Žuna postiže i peti gol za ekipu sa Bilnog polja. Do kraja utakmice rezultat se nije mijenjao pa su nogometaši Čelik upisali još jednu uvjerljivu pobjedu.

Ovom uvjerljivom pobjedom Čelik je nastavio sa svojom dominacijom, ali i serijom nepobjedivosti i već sada je jasno da će bilo ko teško ugroziti Čelikovo prvo mjesto u Ligi ZDK.

NOGOMETNI SAVEZ BIH I OPĆINA TRAVNIK IZGRADILITEREN SA VJEŠTAČKOM TRAVOM U DOCU NA LAŠVI

U okviru projekta „Razvoj infrastrukture omladinskog nogometa/fudbala kroz širu društvenu zajednicu“ kojeg su realizirali Nogometni/Fudbalski savez BiH i Općina Travnik na stadionu u Docu na Lašvi izgrađen je teren sa vještačkom travom. Riječ je o projektu vrijednom 460 hiljada konvertibilnih maraka.

Nogometni/Fudbalski savez BiH kroz sredstva UEFA/FIFA učestvovao je u ovom projektu sa sredstvima u iznosu od 260 hiljada konvertibilnih maraka, a Općina Travnik sa 200 hiljada konvertibilnih maraka. Na stadionu u Docu na Lašvi postavljena vještačka travnata podloga FIFA Quality Pro.

Realizacija projekta uslijedila je nakon uspješne aplikacije od strane Općine Travnik.

U RK "ČELIK" SE VRATIO I ISMAR KAHRIĆ, JOŠ JEDNO OVSEZONSKO POJAČANJE

Rukometni klub Čelik u novu prvenstvenu sezonu ulazi sa još jednim povratnikom u klub. Radi se o Ismaru Kahriću, koji je posljednju sezonu proveo u premjerligašu Slogu u Gornjem Vakufu.

Nakon jedne sezone izbivanja iz Čelika (nastupao za premjerligaša Slogu iz Gornjeg Vakufa), u RK Čelik se vatio sjajni pivot Ismar Kahrić

Devetnaestogodišnji juniorski reprezentativac BiH je prije dvije godine bio dobitnik nagrade "Srce Čelika – najveća rukometna nada"

"Sretan sam zbog povratka među staru raju u Klubu. Kad sam odlazio iz RK Čelika, izjavio sam da se iz Sloge mogu vratiti jedino u Čelik. Iskreno, imao sam 4-5 poziva iz premjerligaških i federalnih timova ali, kada sam odlučio otići iz Gornjeg Vakufa, nisam se dvoumio njednog trenutka, odmah sam se "prijavio" u svoj Čelik. Obavio sam razgovore sa predsjednikom Škrbićem i trenerom Rizvanovićem i, evo me, tu gdje sam i bio. Volim ovaj klub i ove ljudе. Organizacija i rad kluba su fenomenalni. Imamo sjajan tim i sto posto idemo u Premijer ligu!" izjavio je Ismar Kahrić, nakon što je sa predsjednikom Čelika Panetom Škrbićem potpisao novi ugovor za RK Čelik.

Ismar Kahrić ima 19 godina, juniorski je reprezentativac BiH. Igra u oba smijera, na poziciji pivota u napadu, a posebna mu je odlika čvrsta, prosto betonska igra u odbrani. Spada u red najperspektivnijih mladih rukometara u BiH, a još prije dvije godine u Čeliku je dobio specijalnu nagradu "Srce Čelika – najveća rukometna nada".

Predsjednik Kluba Pane Škrbić o povratku Ismara Kahrića u RK Čelik kaže:

"Ismar Kahrić je pravi rukometni biser. O njegovom povratku u Čelik dogovorili smo se za svega dva minuta, jer je želja za povratkom bila obostrana! Njegov povratak je istinsko ovosezonsko pojačanje kluba. Inače, ova godina je, rekao bih, godina povrata u Čelik. Da podsjetim: vratio nam se (iz Španije) krilo Jasmin Omerović, tu su i bek Mirza Dervenčić i golman Riad Polić. Ismar, zajedno sa novajlijama u timu, mladim Antonom Dragičevićem i Admirem Kišićem, kao i sa našim "domaćim" mladim snagama Farisom Mrakom, Danijelom Jurićem, Franjom Duđak-om, Mirsadom Čelenkom, Adijem Mešinovićem, Ajanom Seketom i drugima, čini sjajnu ekipu mladih igrača za budućnost RK Čelika. Uz starije, predvođene dirigentom igre Čelika Slavenom Šijakovićem i doajenima Aldinom Begagićem i Edinom Gušićem, mi smo spremni da ove godine, pod stručnim vođstvom našeg stratega Seldina Rizvanovića, osvojimo prvo mjesto u Ligi i vratimo se u Premijer ligu BiH. Ismare, dobro nam došao ponovo u RK Čelik", izjavio je Pane Škrbić.

Početak prvenstvene sezone prolongiran, u petak protiv RK Iskre

O tome koliko se cjeni novi tim RK Čelika govori i činjenica da je, nakon što je početak prvenstvene sezone prolongiran za 3. oktobar, Upravu RK Čelika telefonski kontaktiralo čak osam timova koji traže odigravanje prijateljskih utakmica pred početak prvenstva.

"Tražili su nas za odigravanje utakmica Davor Kadić iz RK Slobode, Tuzla, Sloga, Gornji Vakuf, Slavija – Istočno Sarajevo, naš bivši igrač Goran Šarenac koji vodi Lokomotivu u Brčkom, RK Bosna, Sarajevo, RK Maglaj, RK Sloga Doboј i RK Iskra Bugojno. Utakmicu sa Iskrom smo dogovorili još za vrijeme turnira Zaim Kobilica, tako da u petak, 25. septembra, igramo sa Iskrom u Bugojnu", kaže iz Uprave RK Čelika.

BLIŽE SE MEČEVU BH. NOGOMETARA, BAJEVIĆEV SPISAK DO KRAJA SEDMICE

Fudbalska reprezentacija Bosne i Hercegovine početkom narednog mjeseca igrat će utakmicu polufinala baraža za Evropsko prvenstvo protiv selekcije Sjeverne Irske, a potom i meč Lige nacija protiv Holandije. Utakmica baraža će biti odigrana 8. oktobra na stadionu "Grbavica" u Sarajevu, gdje je selekcija BiH prije dvije godine upisala pobjedu protiv Sjeverne Irske u okviru UEFA Lige nacija rezultatom 2:0. Tri dana kasnije najbolji nogometari BiH na "Bilinom polju" u Zenici dočekat će selekciju Holandije.

Selektor BiH Dušan Bajević do kraja ove sedmice bi trebao saopćiti imena igrača na koje računa u ovom reprezentativnom ciklusu. Na Bajevićevom spisku trebalo bi se naći nekoliko novih imena i povratnika u tabor "Zmajeva".

Najzvučnija imena koja će se gotovo sigurno ponovo naći na selektorovom spisku su novi član Barcelone Miralem Pjanić, Milanov Rade Krunic i član Rijeke Stjepan Lončar. Javnost očekuje da će Bajević uputiti pozive i mladim igračima kojima je FIFA odobrila promjenu sportskog državljanstva – igraču Rostova Dennisu Hadžikaduniću i Malmea Anelu Ahmed-hodžiću.

U slučaju pobjede protiv Sjeverne Irske, selekcija BiH bi u finalu baraža za Evropsko prvenstvo igrala protiv pobjednika drugog polufinalnog para, gdje se sastaju Slovačka i Republika Irska.

LEJLA TANOVIĆ NAPRAVILA HISTORIJSKI NAPREDAK ZA BIH NA SVJETSKOJ RANG LISTI

Najuspješnija bh. biciklistkinja i 14 puta državna prvakinja Lejla Tanović napravila je historijski napredak na UCI listi za Bosnu i Hercegovinu, kao i lični rekord ulaskom u top 50 biciklistkinja svijeta.

Tanović je tako nakon zadnjeg upisa bodova napredovala za 25 pozicija, te sada zauzima 46. mjesto na Svjetskoj biciklističkoj ranking listi.

Četverostruka prvakinja Balkana također je zabilježila napredak na UCI Marathon Series svjetskoj ranking listi na kojoj je nakon dobrih izdanja na maraton utrkama zauzela 47. mjesto u konkreciji svih biciklistkinja svijeta.

"Znali smo da mogu ući u top 50 najboljih na svijetu i to je bio jedan od naših ciljeva za ovu sezonu. Tokom čitave prošle sezone bilježila sam dobre rezultate i to je jedan od razloga mog napretka na UCI listi. Probijanje granice za koju već duže vremena imamo za cilj i plasman u top 50 bit će sjajna motivacija na zadnjim pripremama pred Svjetsko prvenstvo na kojem ću dati sve od sebe da postignem vrhunski rezultat", rekla je Lejla Tanović.

Lejla Tanović je prva biciklistkinja BiH koja je ušla u top 100 najboljih na svijetu iz BiH, a sada je i prva biciklistkinja koja je probila granicu i ušla u top 50 najboljih na svijetu i to u dvije različite discipline.

ZENIČANIN NASTAVLJA SA POBJEDAMA: VEDAD KARIĆ PRVI U BANJA LUCI

U Banja Luci je od 17. do 20. septembra održana XC UCI S1 etapna utrka prve kategorije koja se ujedno bodovala za Premier ligu Bosne i Hercegovine na kojoj je naš Zeničanin Vedad Karić osvojio prvo mjesto kada je u pitanju bh.liga te tako došao na korak do odbrane osvajača Premier lige u najjačoj kategoriji. Trenutni broj bodova na Vedadovom kontu je 400 i sa ovom pobjedom će po svemu sudeći donijeti naslov prvaka našem gradu što je za svaku pohvalu. Sa ovim nastupom Vedad je osvojio i 35 UCI bodova što će mu pomoći da napravi ogroman pomak na svjetskoj rang listi kada je u pitanju individualni poredak.

"Presretan sam što sam pobjedio ovu utrku, te tako vjerovatno odbranio titulu osvajača Premier lige Bosne i Hercegovine, izuzev neke ekstremne povrede do kraja sezone koja bi me udaljila od takmičenja. Pored svih radnih obaveza na poslu uspio sam ostvariti nemoguće jer uskladiti sve obaveze sa treningom i utrkama jednostavno je bilo nešto što se poistovjećuje sa nemogućim. Iskren da budem umor već čini svoje jer sam u prethodnom mjesecu imao mnogo nastupa sa reprezentacijom i samim tim bio udaljen od kuće što predstavlja veliki napor za tijelo, ali eto uspijevam da sve to uskladim te na najbolji način predstavim svoj grad koji mi pruža veliku podršku i iskren da budem nebi mogao to sve izmöći finansijski da nije grada Zenice", kaže Karić.

Naredni vikend Vedad nastupa na utrci u Mostaru koja će se bodovati kao državno brdsko prvenstvo u drumskoj disciplini, koju ima priliku odbraniti po 4. put zaredom.

BENJAMIN TATAR DOBIO POZIV U REPREZENTACIJU BIH

Benjamin Tatar je dobio poziv selektora nogometne reprezentacije Bosne i Hercegovine Dušana Bajevića za predstojeće duele.

Zmajevi će u oktobru odigrati tri utakmice, a u konkurenciji za njih će biti i najbolji igrač Sarajeva.

Tatar, koji je vjerovatno i igrač koji je u najboljoj formi kada je riječ o Premijer ligi BiH, je ove sezone na osam utakmica postigao šest pogodaka i upisao jednu asistenciju.

Krilni napadač Bordo tima je bio raspoložen i u evropskim mečevima gdje je u dva nastupa postigao isto toliko pogodaka.

Dvadesetšestogodišnji Tatar će tako biti u konkurenciji za duele protiv Sjeverne Irske 8. oktobra, Nizozemske 11. oktobra i Poljske 14. oktobra.

O EKOLOGIJI, POLITICI I SIROMAŠNIMA

U današnjem svijetu politika i ekologija sve češće se nalaze na suprotnim stranama istog problema. U borbi oko rješavanja istog u sopstvenu korist "zaraćene" strane služe se svim sredstvima, ali pobjednik se u većini slučajeva unaprijed zna. A to nisu ekolozi.

Ali kakve sve to veze ima sa siromašnima? Svaki put kada ekologija izgubi bitku protiv politike, neki od problema vezanih za očuvanje sredine u kojoj živimo se uveća, a oni koji te promijene najviše osjećaju svakako su siromašni ljudi.

Razmislimo na trenutak o situaciji u Africi. To je kontinent koji klimatske promjene i globalno zagrijavanje najviše pogađaju. S porastom temperature i sušama koje idu rame uz rame, velika je vjerovatnoća da će se narod na ionako vrelom, siromašnom, slabo razvijenom i u mnogim dijelovima građanskim ratovima razorenom kontinentu naći pred još većim izazovom da obezbijedi sebi puko preživljavanje.

Ovdje je na sceni jedna od najvećih ironija u istoriji čovječanstva – najsilomašniji i najugroženiji najviše ispaštaju zbog grešaka, nemara i pohlepe najbogatijih.

Visokorazvijene države najodgovornije su za zagađenja svih medijuma na Zemlji, globalno zagrijavanje i mnoge druge "manje" ekološke probleme s kojima se svakodnevno suočavamo. Međutim, SAD, Njemačka, Francuska i drugi bar imaju uslove da odgovore na njih traže kroz ulaganje u nauku, nove tehnologije, održivo upravljanje resursima itd. To je luksuz koji siromašne, slabo razvijene zemlje sebi jednostavno ne mogu da priuštite. A bez novca je u civilizovanom svijetu malo šta moguće uraditi.

Računica je jasna – siromašni zavise od milosti i dobre volje bogatih. Kako ekološki problemi današnjeg svijeta više nemaju samo nacionalni, pa ni regionalni, već globalni karakter, bogatim zemljama nije dovoljno (ili bar ne bi trebalo da bude) da pažnju obraćaju samo na probleme u "sopstvenom dvorištu", već bi djelovanje moralo biti prošireno na cijelu planetu. Naročito na njen najugroženiji dio.

Iako najveće svjetske sile uglavnom razumiju situaciju i prepoznaju magnitudu problema, obezbjeđivanje finansiranja za slabo razvijene države predstavlja poteškoću.

Naročito se to odnosi na prilike u današnjem svijetu, u vrijeme ekonomskih krize (koliko god ona bila opravдан argument ili ne), kada su finansijski najjače države skoncentrisane uglavnom na održavanje sopstvenih ekonomija.

U takvim okolnostima siromašni moraju da čekaju neka "bolja vremena", kada će u svijetu biti dovoljno novca i za njih. Jedna od stvari koju bogati stalno zaboravljaju je da siromašni takođe imaju pravo da prežive, a da bi u tome uspjeli nerijetko su primorani da eksploriraju i uništavaju prirodu.

Kada su stomaci prazni, ljudi ne mare previše za prirodu i njeno blagostanje. I to je potpuno razumljivo. Nagon za preživljavanjem najjači je nagon kod živilih bića, tu spora nema.

Ne postoji način da siromašnom čovjeku iz, recimo, subsaharske Afrike koji ima troje gladne dijece neko objasni zašto bi trebalo da prestane sa uništavanjem šuma i ubijanjem životinja jer time "šteti prirodi", kada je to jedini način na koji on može sebi obezbjediti novac.

A kao što je rečeno, on taj novac neće potrošiti na najnovije patike ili izlazak sa društvom na novo "fensi" mjesto u gradu. On mu je potreban da preživi. Protiv toga argumenti ne postoje. Bar ne oni koji u sebi ne sadrže najveće moguće licemjerje. Pa i bezobrazluk.

Sve dok je siromaštvo zastupljeno u tolikoj mjeri širom Zemlje, globalna ekološka svijest neće biti dovoljno jaka da sprječi čovječanstvo da rezerviše sebi kartu u jednom smjeru do ekološke katastrofe kataklizmičnih razmjera.

Mora da nam bude jasno da pomaganjem siromašnima širom svijeta indirektno pomažemo i sebi. Neki će reći da je to izlizana fraza. Ali činjenice i brojke koje su dostupne svuda brzo će ih demantovati.

Često se može čuti da je zaštita životne sredine u današnje vrijeme luksuz. Možda i jeste, ali tako svakako ne bi smjelo da bude. Barem ako želimo da kao vrsta još neko vrijeme potrajemo na ovoj planeti.

KLIMATSKE PROMJENE - KO JE U PRAVU?

O ljudskom uticaju na klimatske promjene priča se svakodnevno na svim meridijanima. Razgovor na tu temu uvek je škakljiv. Jedna strana vjeruje da je globalno zagrijavanje posljedica isključivo ljudskog nemara, dok drugi smatraju da je taj kompletan koncept velika prevara, u kojoj je ciljna grupa za obmanu kompletno čovječanstvo.

Jedno je jasno – svi imaju svoje mišljenje. Neka su potkrepljena akademskim znanjem, godinama istraživanja, neka tek pukim prelistavanjem novinskih članaka. Ipak, šta je to što ta mišljenja formira? Koje to argumente koje čujemo od raznih stručnjaka prihvatomamo kao svoje jer ugrubo verbalizuju ono što i mi sami mislimo?

Bez skrivene želje da se favorizuje bilo koja strana, pogledajmo činjenice koje i jedni i drugi navode u prilog svojim vjerovanjima.

Argumenti protiv teze o postojanju ljudskog uticaja na klimu:

1. Klima se neprestano mijenja. Mnogo puta se promijenila kroz istoriju i promjeniče se ponovo.

Promjena klime na Zemlji često je kroz istoriju bila posljedica različitih prirodnih fenomena – pojačane aktivnosti na Suncu, vulkanskih erupcija planetarnih razmjera i dr. Ipak, moderna istorija nam pokazuje koliko je naša planeta osjetljiva na promjene količine CO₂ u atmosferi. Činjenica je, i to treba naglasiti u ovom dijelu, da je trenutni atmosferski nivo CO₂ u atmosferi oko 380 ppm (parts per million/čestica u milionu), dok je ta brojka 1945. godine iznosila 320 ppm. Za to vrijeme prosječna površinska temperatura na Zemlji porasla je za 1,2 stepena.

Čovječanstvo nastavlja da povećava nivo CO₂ u atmosferi velikom brzinom. Procjene tzv. Internacionalnog panela UN za klimatske promjene kažu da će u narednih samo pet godina prisustvo CO₂ u zaštitnom omotaču planete skočiti na 400 ppm.

2. Naučnici nemaju usaglašeno mišljenje po pitanju klimatskih promjena.

Klimoskeptici, kako ih nazivaju, na sav glas ističu projekat "Peticija" gde je prije nekoliko godina 31.000 naučnika iz cijelog svijeta potpisala peticiju kojom staju na stranu onih koji tvrde da je uticaj čovječanstva na klimatske promjene zanemarljiv.

S druge strane, na osnovu naučnih radova na temu globalnog zagrijavanja objavljenih između 1993. i 2003. godine može se vidjeti da 75% autora čvrsto vjeruje da čovjek igra ključnu ulogu u tom procesu, dok je preostalih 25% protiv ili neopredijeljeno.

Kasnija anketa, u kojoj je učestvovalo preko 3.000 naučnika, od kojih 97% sa doktoratom iz geonauka (poređenja radi, u projektu "Peticija" 28% učesnika imalo je doktorsku titulu tog usmjerjenja), pokazuje da se 97,5% njih slaže u vjerovanju da je antropogeni faktor jedan od najvažnijih činilaca globalne promjene klime.

3. Naučnici zagovornici teze da čovjek utiče na klimatske promjene samo žele da iznude novac za istraživačke projekte.

Ovo je jedan od najčešćih primjedbi na račun kompletne hipoteze i naučnici su često na udaru javnog mnjenja. Stavlja im se na dušu da zarad ličnog profita i promocije plaše čovječanstvo pričama o globalnom zagrijavanju, otapanju glečera, nadolazećoj kataklizmi i sl.

Internet sajt logicalsceince.com staje u odbranu stručnjaka, ističući da se u nauku ne ulaže mnogo novca, te da su svi radovi i studije na stalnoj provjeri – kako od strane javnosti, tako i od strane kolega naučnika iz cijelog svijeta. Čak se na nekim mjestima iznose i oficijelne brojke koje pokazuju koliko tačno novca odlazi na naučne projekte ove tematike.

Ipak, skeptici kažu da ta priča u najmanju ruku "ne pije vodu". Poznato je koliko se novca na svjetskom nivou godišnje uzima iz različitih fondova pod parolom zaštite planete Zemlje i čovječanstva od klimatskih promjena. Taj novac nije u sivoj zoni, sve je transparentno i javno – u pitanju su milijarde dolara. Američkih.

Moguće je da zvanično naučnicima ne odlazi veliki dio "kolača", ali neozbiljno je poricati da se ogromne, nezamislive sume novca izdvajaju u cilju rješavanja problema globalnog zagrijavanja.

4. Sunce ima najveći uticaj na promjene klime na Zemlji.

Naučnici iz ciriškog Instituta za astronomiju objavili su 2004. godine opširnu studiju koja nedvosmisleno pokazuje da je Sunce u posljednjih 60 godina bilo aktivnije nego u prethodnih 1.000 godina.

Ipak, studija takođe kaže da nakon 1975. godine aktivnost Sunca i temperaturni trendovi na Zemlji nisu u direktnoj korelaciji i zaključuje da "najskorije promjene temperature moraju biti uzrokovane nekim drugim faktorom".

Brojne druge studije (Erlikin 2009, Lokvud 2008, Fukal 2006, Slot 2003, Frolih 1998. itd.) pokazale su da je solarna aktivnost u prethodnih 50 godina opala, dok je globalna temperatura porasla.

5. Globalno zagrijavanje se javljalo i ranije i dobro je za ekonomiju i civilizaciju.

Kako je 2003. godine napisano u jednom radu sa Hartlend instituta u Čikagu, periodi porasta temperature na Zemlji kroz istoriju su omogućavali ljudima da osnuju civilizacije i nasele ranije nepristupačne predjele.

Možda najpoznatiji primjer je doseljavanje Vikinga na Grenland. U periodu kada je taj nordijski narod bio na vrhuncu moći (oko 1000. godine) čovječanstvo nije moglo imati apsolutno nikakav uticaj na klimu.

Klimatske promjene mogu donijeti i ekonomsku korist. Primjera radi, Sjeverozapadni prolaz (morski put kroz Sjeverni ledeni okean) danas je potpuno bez leda nekoliko nedjelja godišnje. Jasno je da takva situacija pruža mogućnost brodovima da iz dalekog azijskog istoka umjesto kroz Panamski kanal u Evropu dolaze spomenutom rutom.

Argumenti u prilog tezi o postojanju ljudskog uticaja na klimu:

1. Ljudi su direktno odgovorni za povećanje količine CO₂ i ostalih gasova staklene baštice u atmosferi.

Nivo ugljen-dioksida u atmosferi trenutno je "25% viši od od najvišeg prirodnog nivoa u proteklih 800.000 godina", kažu iz Svjetske fondacije za zaštitu životne sredine.

Do postojećeg stanja došlo se jednim dijelom krčenjem šuma, a drugim sagorjevanjem fosilnih goriva.

Postavlja se pitanje kako možemo biti sigurni da sagorjevanje nafte i uglja doprinosi povećanju količine CO₂.

Jednostavno: emisije iz fosilnih goriva imaju drugačiji "otisak" od onih iz biljaka. Prema studiji objavljenoj u Žurnalu o masenoj spektrometriji, moguće je identifikovati izvor emisije ugljenika na osnovu odnosa C-12 i C-13 izotopa. Njihov trenutni nivo u atmosferi pokazuje da znatno veća količina ugljen-dioksida dolazi od sagorjevanja fosilnih goriva nego prirodnim putem, kao rezultat fotosinteze biljaka.

2. Kompjuterski modeli klimatskih promjena na Zemlji su dovoljno precizni i može im se vjerovati.

Iako nijedan računarski model nije savršen, oni se konstantno usavršavaju i kako magazin "Skeptical Science" navodi, njihova osnovna funkcija je da predvidi dugoročne trendove, a ne pojedinačne događaje. Svaki model, naravno, mora biti testiran kako bi dokazao svoju vjerodostojnost.

Jedan od najpoznatijih primjera modela koji se pokazao kao tačan je onaj primjenjen nakon erupcije Pinatuba 1991. godine. Naime, tada je model Džejmsa Hensena ispravno pokazao da će povećanje količine sumpornih aerosola u atmosferi kratkoročno smanjiti globalnu temperaturu za 0,5 stepeni Celzijusa.

3. Arktički led se topi.

Prema podacima Internacionallnog borda za snijeg i led, količina arktičkog morskog leda u februaru 2011. izjednačila se s najnižom ikad zabilježenom (februar 2005. godine). Morski led tada je prekrivao oko 14 miliona kvadratnih kilometara, za razliku od prosjeka za period između 1979. i 2000. godine, kada je ta površina iznosila oko 18 miliona. U međuvremenu, temperature su bile za oko 4 stepena iznad normale. Gore navedeno nikako ne znači da se sav led na Zemlji topi – ledena masa Antarktika uvećala se u protekle tri decenije. Ipak, na osnovu studije objavljene na Akademiji nauka SAD takva situacija došla je kao posljedica povećane količine padavina, naročito snijega, pod uticajem povećane vlažnosti vazduha. Ta vlažnost se, opet, pripisuje globalnom zagrijavanju i klimatskim promjenama.

4. Povećava se kiselost okeana kao posljedica porasta količine ugljen-dioksida.

Okeani su prirodni "upijači" ugljenika, što znači da apsorbuju CO₂ iz atmosfere. Kako njegov nivo raste u vazduhu, tako se povećava i količina u okeanima, čime se povećava kiselost vode. Kada pređe određenu kritičnu granicu, ona može biti izuzetno opasna po živi svijet. Na osnovu podataka predstavljenih 2008. godine na drugom Simpozijumu o okeanima, njihova kiselost povećala se za 30% od industrijske revolucije, tj. 100 puta brže od bilo koje promjene u prirodi u prethodnih 20 miliona godina.

5. Deset godina između 1998. i 2010. imale su najviše prosječne temperature ikad zabilježene.

Činjenice jasno pokazuju tačnost ovog argumenta. Naime, deset najtopljih godina zabilježenih od 1850. smješteno je u period od 1998. do danas.

I klimoskeptici kažu da je upravo ta 1998. bila najtoplja, ali ne kao posljedica globalnog zagrijavanja, već zbog snažnog El Ninja koji je "prebacio" ogromnu količinu topote sa Pacifika u atmosferu.

Međutim, preciznim mjerjenjima pokazano je da ENSO (El Nino Southern Oscillation) nije imao ni približno toliko jak uticaj na klimu. Štaviše, postoje jasni podaci koji pokazuju da su 2005. i 2010. godina najtoplje u istoriji.

Ovo su samo neki od argumenata koje dvije "zaraćene" strane koriste. Ima ih još mnogo. Neki su validni, a neki potpuno besmisleni.

Ne bi bilo objektivno pisati o ovoj temi, a ne spomenuti Milutina Milankovića i njegovu teoriju ledenih doba, po kojoj se, kratko rečeno, klima na Zemlji ciklično mijenja. O tome se dosta govori, kako u naučnim, tako i u laičkim krugovima. Osnovni koncept te teorije svakako predstavlja jak adut klimoskepticima.

Za kraj, šta reći? Činjenica je da se klima na Zemlji mijenja. A ko je u pravu? Da li su za to najodgovorniji ljudi ili je njihov uticaj mizeran? To ne znamo.

Za sada nam jedino ostaje da pratimo situaciju, ne vjerujemo svemu što čujemo, ali ni ne budemo previše skeptični. I da čuvamo svijet u kome živimo.

EVO KAKO EKOLOŠKI OSVJEŽITI DOM I UČINITI GA KVALITETNIJIM MJESTOM ZA OBITELJ

DOK svakodnevno sve više slušamo o globalnom zatopljenju, onečišćenju, izumiranju životinjskih i biljnih vrsta i otocima plastike u Pacifiku, puno kućanstava diljem svijeta pokušava promijeniti svoj pristup ekologiji i doprinijeti zaštiti okoliša koliko je to moguće. Ideje o održivim domovima i ekološkom načinu stanovanja preplavile su društvene mreže i blogove, a sve više se pojavljuju i u mainstream medijima. Iz mora ideja koje vam mogu pomoći da svoj dom osvježite i učinite zelenijim izdvajamo pet najboljih.

Rublje

Vrlo je lako napraviti nekoliko jednostavnih izmjena dok perete rublje, a da pomognete planetu i potencijalno čak uštedite novac. Prije svega, koristite hladnu vodu koliko je to moguće. Pazite na količinu deterdženta koju upotrebljavate. Ako je moguće, sušite rublje prirodnim putem, a nemojte koristiti sušilice za rublje. Možete nabaviti i vrećice za pranje rublja koje s jedne strane štite vašu odjeću od eventualne štete, a s druge skupljaju prljavštinu da ne ode u odvod i kasnije vodu.

Čišćenje

Proučite malo sredstva za čišćenje koja imate. Vjerovatno se većina nalazi u plastičnim pakiranjima za jednokratnu uporabu. Koliko znate o njihovim formulama i utjecaju na okoliš? Neki kupci izbjegavaju jake kemikalije tako da samostalno stvaraju otopine za čišćenje pomoću sode bikarbonate, octa i limuna. Drugi pak kupuju sredstva za čišćenje od poznatih brendova koja se baziraju na biljnim, prirodnim i netoksičnim sastojcima. Možda su mrvicu skuplja, ali ne štete ni okolišu ni vama.

Organiziranje stvari

Recikliranje, preuređivanje ili jednostavno doniranje nepotrebnih stvari hvalevrijedan je projekt, ali kada počnete sortirati ono što vam je ostalo, nemojte sve upropastiti time što ćete kupiti nepotreban ormara za slaganje stvari ili plastične kutije. Ako imate više komada odjeće ili namještaja, možete ih probati spojiti ili napraviti neku novu kombinaciju.

Prostirke i tepisi

Kada procjenjujete količinu ugljika koju vaše kućanstvo proizvodi, inicijalno vam vjerojatno na pamet neće pasti prostirke i tepisi u vašem domu. Većina koju danas možete kupiti sastoji se od najlona ili polipropilena koji se vrlo teško recikliraju. Raspitajte se prije kupnje o materijalima koji se nude, postoji mnogo brzo punjivih materijala poput jute, vune, alpake i lana. Potražite certifikate poput Green Label Plus ili Greenguard low-VOC. Imajte na umu da bacanje prostirki može biti komplikirano budući da nema previše ekoloških rješenja za odlaganje. Možda vam je najbolje da potražite najbliže reciklažno dvorište.

Namještaj

Jeftini namještaj od iverice i plastike vjerojatno će relativno brzo završiti na smetlištu. Prije nego što odete do velikog trgovačkog centra i kupite takav namještaj, razmislite o tome da date drugu priliku nekom starijem komadu namještaja ili provjerite na stranicama rabljenih stvari. Stariji namještaj vrlo je zahvalan budući da se u većini slučajeva radi o kvalitetnom proizvodu koji može biti funkcionalan na više načina.

Što mora imati svaka veza kako bi potrajala? **Dobru komunikaciju i povezanost.**

Povezali smo Vaš dom, Vaše voljene i posao...
Za Vaše veze koje traju.

ht eronet

Veza koja traje

 Fond za zaštitu okoliša
Federacije BiH

Napravljeno uz pomoć
Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH